

Pædagogisk læreplan for 2023

Indholdsfortegnelse

Hvem er vi?	3
Evaluering af forrige periodes pædagogiske læreplan	4
Pædagogisk læreplan	6
Fælles pædagogisk grundlag	7
Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø samt	11
fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø	11
Samarbejde med forældre	14
Børn i udsatte positioner	16
Sammenhænge	18
Inddragelse af lokalsamfundet	20
De seks læreplanstemaer	24
Alsidig personlig udvikling	25
Social udvikling	27
Kommunikation og sprog	29
Krop, sanser og bevægelse	32
Natur, udeliv og science	34
Kultur, æstetik og fællesskab	36
Evalueringskultur	39

Hvem er vi?

Børnehuset Vingesus er et nyere aldersintegreret dagtilbud, beliggende i den fuldstændigt gennemrestaurerede tidligere skolebygning for forsvarspersonale midt på den gamle Værløse flyvestation. Vi er omgivet af en smuk natur lige uden for døren med åbne sletter, mindre skovområder og mose samt et rigt dyreliv, som børnehuset er optaget af at værne om.

Fortællingen om hvordan vores børnehus blev navngivet, skete efter lokal borgerafstemning i Furesø, hvor eneste krav var at børnehusets navn skulle afspejle den lokalhistoriske kontekst på Flyvestationen. Vingesus var foreslået af flere uafhængigt af hinanden, hvilket har givet navnet styrke. Samtidig er det et navn, selv de yngste kan lære at udtale. Det indikerer en frisk begyndelse, hvor der er plads til at få luft under vingerne. Alt i alt en smuk metafor for det begyndende børneliv, som næres i Vingesus indtil barnet skal begive sig videre ud på den rejse der venter videre gennem opvæksten.

Børnehuset Vingesus åbnede i december 2020 med knap 20 børn. Sidenhen er vi vokset stødt i både børnetal og pædagogisk personale, så vi i dag er landet på børnehusets normering som er 150 børn fordelt på 60 vuggestuepladser og 90 børnehavestuepladser. Vi har fem stuer i vuggestuen, som er placeret i stueetagen og fire stuer i børnehaven som er placeret på første sal. Derudover har vi et fællesrum med kig til køkkenet, et sanselaboratorium, et krea-rum, et motorikrum, et personaleområde samt en udendørs liggehal til vuggestuens sovende børn.

Personalet består af en dagtilbudsleder, en afdelingsleder, ca. 62 % pædagoger, 38 % pædagogmedhjælpere, en kok og en ernæringsassistent til køkkenet. Derudover vil vi fra tid til anden have pædagogstuderende, praktikanter og vikarer i huset.

I løbet af de første år i Vingesus har vi været i gang med at etablere den pædagogiske retning og ståsted. Vigtigst har været at lægge vægt på en dagligdag, der i tæt forældresamarbejde skaber udgangspunkt for de absolut bedste muligheder for trivsel, læring, udvikling og dannelse for børnene. Ligeledes at oplevelser i naturen og miljømæssig bæredygtighed medvirker til at danne baggrund for vores praksis.

Vi glæder os fx over at have et sanselaboratorium, hvor vi fx kan eksperimentere med vand og tyngdekraft. Vi er optaget af at integrere køkkenet som en naturlig del af det pædagogiske læringsrum og børnehavebørnene spiser fx frokosten i fællesrummet, så de er tæt på køkkenet, kan snakke med kokkene og fornemme duftene og arbejdet fra køkkenet – og indimellem være med til lettere madlavning eller bagning. Og så vi bestræber os på at få skabt et tæt samarbejde og naturligt bindeled mellem Vingesus og lokalområdet, så børnene får indblik i nærmiljøets muligheder.

Vi betragter trivsel, lærings, udvikling og dannelse som en proces, der foregår overalt i børnenes hverdagsliv set i forhold til tre pædagogiske læringsrum; **lege/aktiviteter** som er planlagt af de voksne, **rutinerne** som udgør den daglige struktur samt **børnekulturen**, hvor børnenes egne lege og aktiviteter er i fokus. Vi har desuden fokus på at lave inspirerende og stimulerende pædagogiske læringsmiljøer, hvor inde-liv og ude-liv vægtes som to lige vigtige læringsrum.

Evaluering af forrige periodes pædagogiske læreplan

På baggrund af oplæg fra dagtilbudsleder og faglige fyrtårne, har både medarbejdere og forældrebestyrelsen drøftet analysen af den seneste periodes PEF, som er vores planlægnings- og evaluerings redskab i Furesø samt anden pædagogisk dokumentation. Det har givet anledning til justering af læreplanen. De retningsgivende refleksioner er opdaterede og der er beskrevet nye eksempler på den pædagogiske praksis ind i den pædagogiske læreplan.

Ud fra analysen og drøftelserne har dagtilbudsleder konkluderet følgende om børns oplevelser og hvordan det pædagogiske læringsmiljø indfrier vores pædagogiske læreplan og det pædagogiske grundlag.

Opsamling:

Børns oplevelser og børns perspektiver:

Vi har valgt at *leg, børneperspektivet, og tilknytning* er de tre nøgleord som skal fremhæves, fordi det netop har været de fokusområder, som har dannet grundstenene for den pædagogiske praksis i Vingesus.

Leg: Gennem børneinterviews med en gruppe af børnehavebørn har børnene givet udtryk for deres legeoplevelser og perspektiver på leg.

Børnene udtrykker at der er gode muligheder for at lege både på stuen med legetøj og på gangen, for der må man løbe. De udtrykker samtidig at de kan lide at lege bag ting og ved tårnet på legepladsen. Børnene ønsker at de voksne leger mere. De oplever at de voksne kan lege i sandkassen, eller gemmeleg og fangeleg. Men børnene ønsker også at de voksne er med til far-mor-børn leg.

Børneperspektiv: I vuggestuen og børnehaven har vi taget initiativ til at lave børne-valg indimellem, altså at de fx kan stemme om hvad frokosten eller eftermiddagsmaden skal være. Her har de stiftet bekendtskab med, at deres stemme har betydning, at de føler sig hørt.

Ligeledes er det børnene der vælger hvordan dagen skal være når der fx er fastelavn, lygtefest eller sidste dag i børnehaven (for storegruppen). Det er ikke altid det samme som de voksne havde forestillet sig, men det giver igen børnene følelsen af at deres perspektiv har betydning – og samtidig en læring ind i, at når der stemmes om noget og udfaldet måske ikke bliver som barnet forventede, så skal man acceptere og håndtere flertallets stemme.

I takt med at vi gennem praksis justerer os efter børneperspektivet, bemærker børnene at de voksne dyrker deres optagethed.

Tilknytning: Tilknytningsbegrebet er et komplekst begreb for børn at udtrykke deres perspektiver på, men i den pædagogiske overvejelse arbejder pædagogerne med at etablere tryk voksen-barn-relation i små børnegrupper med den samme eller med få voksne, således at barnet fra starten oplever omsorg,

nærvær og glæde. Derved er udgangspunktet for tryk tilknytning skabt. Når den tryk tilknytning er skabt kommer det til udtryk hos barnet ved at barnet er nysgerrigt, tør udforske lege samt omgivelserne i Vingesus, og at barnet bliver interesseret i de andre børn og voksne.

Hvordan har vi indfriet vores pædagogiske læreplan og det pædagogisk grundlag:

At indfri vores pædagogiske læreplan og grundlag er et vedvarende fokus, således at vi netop justerer os efter børnegruppen og det tilstræbte børneperspektiv.

Vingesus pædagogiske grundlag har ubetinget centreret sig om børneperspektivet; at være optaget af hvad børnene tænker, føler og mener, at lade dem erfare at deres perspektiv bliver anerkendt og at deres mening har betydning børnekulturen i Vingesus.

Legens betydning fylder alt i Vingesus. Gennem børneinterviews med en gruppe børn i børnehaven er vi blevet opmærksomme på at den aktive voksendeltagelse i børns leg godt må fylde mere. Det er det børnene efterspørger. Derfor er vi optaget af at skabe fælles legeverdener.

På 2½ år er Vingesus børnetal steget fra knap 20 børn til 150 børn. Det har betydet at vi har skullet koncentrere os om at etablere et pædagogisk fundament, der bygger på tryk tilknytning, omsorg og nærvær. Det har derfor også betydet, at vi i opstartsfasen har haft taget nogle valg, som fx ikke at holde forældresamtale med samtlige familier, der skulle starte i Vingesus, men i stedet kun med de familier som har udtrykt ønske om opstartssamtale, således at vi kunne lægge ressourcen sammen med barnet på stuen.

Nu hvor børnetallet er i balance i Vingesus har vi sammen med forældrebestyrelsen prioriteret at udarbejde en standard for barnets tidslinje ift. hvornår vi tilbyder forældresamtale. Det har vi gjort, fordi vi har et gensidigt ønske med forældrene om, at det tætte samarbejde næres igennem kommunikation og fælles forståelse omkring barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I forbindelse med evaluering af den pædagogiske læreplan er vi blevet opmærksomme på, at vi faktisk arbejder loyalt omkring den tilstræbte pædagogiske retning, der understøtter rammen for den styrkede pædagogiske læreplan og dermed har vi indfriet vores pædagogiske læreplan og det pædagogiske grundlag.

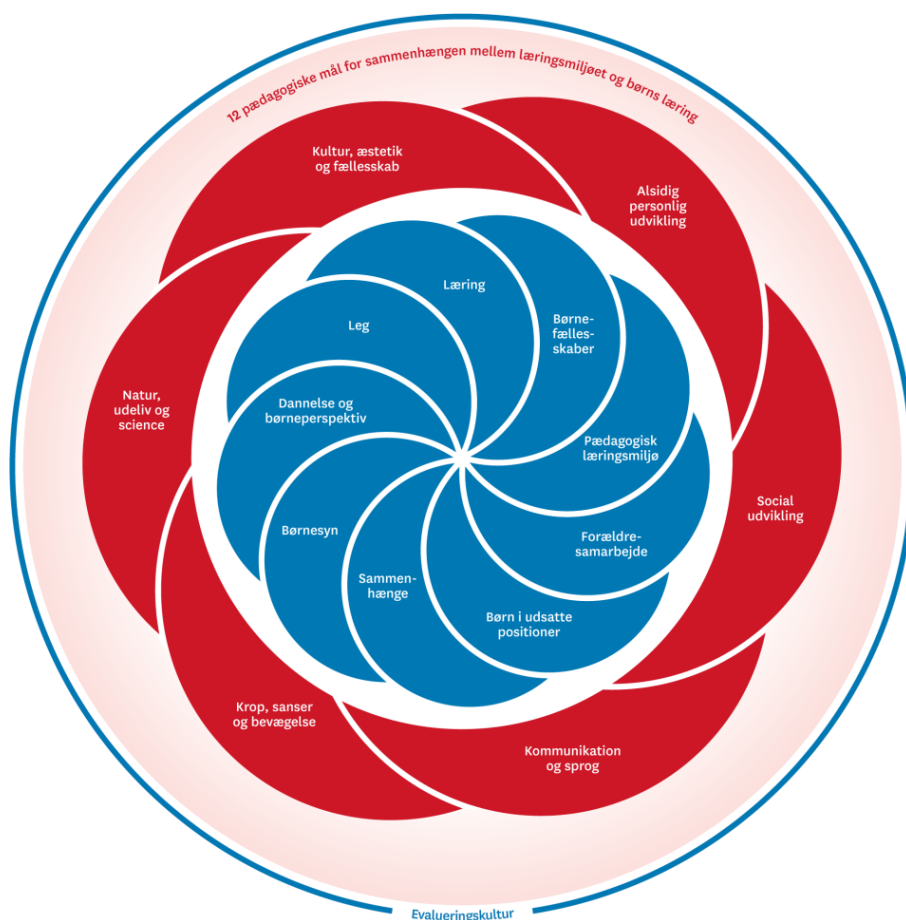
Pædagogisk læreplan

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold.

Læreplanen er et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde. Børnenes perspektiv og børnefællesskabet skal inddrages og læreplanen skal tage højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, det **blå** centrum i ”blomsten” samt de seks læreplanstemaer, de **røde** kronblade på ”blomsten” og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring. Dagtilbudslederen har ansvaret for at udvikle den omkransende evalueringskultur.

Fælles pædagogisk grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14)

De centrale elementer i den styrkede læreplan er:

- ❖ Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.
- ❖ Dannelse og børneperspektiv. Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- ❖ Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- ❖ Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- ❖ Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- ❖ Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- ❖ Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- ❖ Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- ❖ Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14)

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Barnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv. Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for.

Furesø kommunes [Børne- og ungepolitik](#) beskriver de overordnede rammer for:

- Demokrati & Medborgerskab
- Læring & Læringsmiljøer
- Fællesskab & Inklusion
- Forældre & Forældresamarbejde
- Faglig indsats & Sammenhænge
- Den generelle forbyggende indsats

Dannelse og børneperspektiv. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Børn i dagtilbud skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

Furesø Kommune beskriver i det fælles lærings- og dannelsessyn hvordan vi forstår begrebet dannelse og hvordan vi skaber dannelsesmuligheder for børn i dagtilbud, vi siger det kort: ”at blive til nogen i små og store fællesskaber”. [Fælles lærings- og dannelsessyn](#). Dannelsesperspektivet kobler sig til læringsbegrebet og beskriver samspillet mellem barn og dets verden.

Leg. Leg har en værdi i sig selv. Leg er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Læring i dagtilbud sker i en vekslen mellem blandt andet børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutiner.

I [Furesø Kommunes](#) fælles lærings- og dannelsessyn beskrives hvordan læring har fokus på de mangfoldige kompetencer børn tilegner sig; personlige, sociale og faglige. I [Furesø Kommune](#) vægter vi tre kendetegn for hvad børns udbytte sigter på: engagerede og deltagende; innovative og fejlmodige og ansvarlige og klimabevidste. Vi har fokus på børns progression og på deres nærmeste udviklingszone.

Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende og alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende i en balance mellem individ og fællesskab.

Center for Dagtilbud, Skole og Forebyggelse vægter for 0 – 18 års området:

- 1 vision: Alle børn og unge skal trives, udvikle sig og lære ud fra deres individuelle forudsætninger, som en del af sociale fællesskaber – så de bliver livsduelige og får en ungdomsuddannelse.
- 2 grundsyn: En bred fælles forståelse af læring og dannelse som: ”at blive til nogen i små og store fællesskaber”.
- 3 målsætninger: fællesskaber; læring og rammer der understøtter.
- 4 principper: ressourcensyn; udgangspunkt i kontekst; børn og familier skal mødes med en samlet plan samt at styrke fagligheder styrker tværfagligheden.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnehuset Vingesus møder børnene hvor de er og betragter forskellighed som en værdi. Vi ser det som en af vores vigtigste opgaver, at danne børnene til at kunne være en del af fællesskabet, med de præmisser, der er gældende for det enkelte barn. Ligeledes det, at kunne acceptere forskelligheder i fællesskabet. Derfor er det vigtigt, at vores børn føler sig set, hørt og forstået. Vi arbejder med en anerkendende tilgang, hvor barnets følelser og mening bliver anerkendt og barnet bliver set og holdt af, for den de er. Alle børn skal vide, at de har betydning for fællesskabet og at deres mening er værdifuld. Dette sker bl.a. igennem anerkendende dialog med børnene, observationer og det tilstræbte børneperspektiv.

”Eks. 0-3 år: Til formiddagsmaden hjælper børnene på skift med at dele drikkedunke ud. På den måde oplever børnene at de har en værdi og kan hjælpe til i dagligdagens aktiviteter og hjælpe de andre børn på stuen. I dag er det en af de store pigernes tur til at dele ud. Hun vil gerne, men da hun skal i gang, er det pludselig svært og hun bliver genert og træder tilbage mod den voksne for at gemme sig. Den voksne sætter sig ned på gulvet og er i øjenhøjde med barnet. Den voksne anerkender og roser, for dét barnet allerede kan og hjælper barnet med at fokusere sin opmærksomhed, således, at de sammen får en fælles opfattelse af det, som er i gang. Forsigtigt hjælper den voksne med navnet på den første drikkedunk som bliver afleveret til første barn. Pigen smiler en anelse. Dernæst kigger den voksne og pigen på hinanden og spørgsmålet lyder fra den voksne: ’Hov, hvis drikkedunk er nu det?’ mens der smiles. Pigen smiler tilbage og stopper op, men går kort efter over med drikkedunken til det rette barn. Bagefter går hun selv hen og henter den næste drikkedunk med et stort smil og afleverer den stolt og glad til ejermanden. Pigen fik vha. den voksne, troen på at kunne og mestrede at være aktiv deltager i sin egen læring og udvikling.”

Vi er nysgerrige på hvad børnene tænker, føler og mener. Vi kan lære meget af børnenes perspektiv. For at give børnene erfaringer med at deres stemme tæller, holdes der børnemøder fra tid til anden. Her er

børnene med til at planlægge ting såsom traditioner, projekter og læringsmiljøer. Det er vigtigt at vi til disse møder skaber et trygt miljø hvor børnene tør sige deres mening og at der er plads til forskellige. Disse møder er en stor del af barnets dannelse.

Pædagogisk læringsmiljø samt

fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø

Dagtilbud skal hele dagen etablere et pædagogisk læringsmiljø, hvor leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22 -23 og s. 30)

Furesø Kommunes dagtilbud har beskrevet tre læringsrum, hvor vi tænker læring for og med børnene:

- **Rutiner:** fx aflevering og afhentning, af- og påklædning i garderobe og badeværelse, måltider og sove/hvilestunder.
- **Vokseninitierede aktiviteter:** planlagte eller spontane; fx ture, samlinger, rytmik, kreative forløb og sneboldskampe.
- **Børnekulturen:** Det, der foregår i og mellem børnene, hvor leg er et væsentligt element samt de aktiviteter som børnene initierer.

Voksenpositioner: Med fokus på det enkelte barn og børnegruppen som helhed, tages der bevidste valg i måden, der organiseres på. De pædagogiske medarbejdere vurderer hele tiden hvornår de skal **gå foran** børnene, **ved siden af** børnene eller **bagved** børnene, afhængig af barnet, situationen og konteksten.

Dagtilbud arbejder med børns læring over hele dagen og ofte med mange af de 6 læreplanstemaer og elementer fra det pædagogiske grundlag i spil på samme tid. Læring må også ses på tværs af læreplantemaerne: vedholdenhed overfor vanskeligheder, evne til fokusering og koncentration, evne til at samtænke viden og erfaringer og koble på tværs af kontekster, evne til at opsøge relevant hjælp samt at kunne skifte mening og se andres perspektiver; **metalæring**. At blive opmærksom på, hvordan man lærer bedst, foretrukne **læringsstrategi**, sker i alle hverdagslivets situationer. Er det fx ved at øve sig igen og igen, at få instruktion og forklaring af andre eller at se hvordan andre gør og selv prøve, når man er klar.

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes? Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Vingesus er vores pædagogiske fundament det der skaber det pædagogiske læringsmiljø. Vi har stor fokus på tilknytning og relationsdannelse igennem leg, aktiviteter og hverdagens rutiner. Vi møder børnene hvor de er og i det de gerne vil, og skaber på den måde ro omkring det pædagogiske læringsmiljø. Det kommer til udtryk gennem rutinerne, de vokseninitierede aktiviteter, samt børnekulturen, hvor det er børnene selv, der sætter rammen for deres leg og indhold. Vi har som opgave at sikre os, at vores pædagogiske læringsmiljø, gennem hele dagen er fordrende for trivsel, udvikling, læring og dannelse. Dette gør vi bl.a. via vores legezoner, som løbende udskiftes efter børnenes ønsker og behov. Legezonerne skal rumme noget for alle børn, både dem der er meget aktive og dem der har brug for en stille stund. Derfor genkigger vi vores legezoner mindst to gange om året, for at tjekke om vores læringsmiljø passer til den gruppe børn der er på stuen. Der skal være mulighed for at kunne være kreativ, musiksk, konstruere, lege rollelege, være fysisk aktive, udforske natur og at kunne vende verden ryggen til en stille stund. Vores legezoner genopstilles flere gange om dagen, hvor den voksne f.eks. dækker bord i dukkekrogen eller stiller dyrene fint op i bondegården, så det indbyder til leg. Herved bygger vi læringsmiljøet op på en æstetisk måde, hvor sanser, fantasi og leg kan udvikle sig.

“Eks. 0-3 år: I vingesus arbejder vi med legezoner og voksenpositioner. Det er formiddag og på en af stuerne er der et hjørne med en rutsjebane og nogle madrasser. Flere af børnene står i kø, kravler op, rutsjer og skynder sig om bag i køen igen. Et barn er utålmodigt, og møver sig frem. En voksen sidder i legezonen og hjælper børnene med turtagninger, så barnet bliver hjulpet bag i køen igen med en legende stemme.

Et andet sted på stuen er der en bus-legezone med busskilt, en kasse med rejsekort, et rat med pedaler og 5 stole. Tre børn er ude og køre bus. En voksen er med i bussen og spørger børnene hvor de er på vej hen. “Til legepladsen!” Svarer et barn og den voksne og alle børnene snakker om hvad der mon er på legepladsen, og hvilken vej de mon skal.

Imens er der kommet et barn der har svært ved at blive afleveret den pågældende dag. Den 3. voksen der er i gang med at rydde op efter formiddagsmaden, tager imod barnet og tilbyder barnet at hjælpe med at

give vinbjergsneglene lidt vand. Barnet tager imod vandforstøveren og går over mod terrariet med den voksne og vinker farvel.”

For at give de bedste muligheder for nærvær, trivsel og udvikling, deler vi børnene op i små grupper. Hermed kan vi sikre os at alle børn bliver set, hørt og får den tætte kontakt til en voksen som de har brug for. Vi deler os i små grupper både om formiddagen i aktiviteter og leg, men også når vi spiser frokost og i vores rutiner.

Vi holder meget af vores rutiner. Børn kan godt lide at være forberedte på hvad der skal ske og det giver tryghed at mærke kontinuiteten i opbygningen af dagen, hvor der er gentagende elementer der går igen hver dag. Derfor arbejder vi med rutiner, og netop i rutinerne indgår selvhjulpethed, så egen formåen og udvikling mærkes på egen krop.

Eks. 3-6 år: I børnehaven har vi gennem en længere periode arbejdet med skrald og legeverdener. Vi ønsker at affaldssortering er en naturlig del af hverdagen, når man går i Vingesus - på en legende måde. På en stue har vi delt børnene op i mindre grupper. Her er vi startet med at snakke om hvad det vil sige at lege skraldemand. Vi har tegnet skitsen til projektets skraldevogn, vi har læst bøger om affaldssortering og så har vi været ude i de samme små grupper og samle skrald i naturen.

Skraldelegeverdenen har dannet ramme for et fællesskab, hvor det enkelte barn i den lille gruppe har haft plads til at vise initiativ og være deltagende. Der opstår en tryk relation mellem den voksne og den lille gruppe, hvor der netop er plads til at alles ideer kan blive lyttet til. Det er også mundet ud i at skraldebanden, som de har valgt at kalde sig selv, er blevet endnu mere nysgerrige på hvordan man ellers kan passe på vores jordklode ud over at affaldssortere:

Vi har klippet billeder ud af magasiner om hvordan man kan skabe bæredygtig energi. Så har børnene fået en bevidsthed om at vi også i hverdagen kan skabe grøn energi, fx når vi cykler, bruger vi muskelkraft i stedet motor, når vi slukker lyset i de rum vi ikke er i, så sparer vi på energien. Vi har undersøgt hvor stor betydning træer har, da de hjælper med at skabe ilt – og at det betyder det er en god ide at forbruge mindre, at genbruge og genanvende mere.

”En morgen da en af børnene bliver afleveret, fortæller en far, at barnet virkelig har taget rådene til sig om mere bæredygtighed i hverdagen – i dette tilfælde, at slukke lyset der, hvor det ikke er nødvendigt med tændt lys. Det resulterede så i, at familien derhjemme om aftenen havde siddet i næsten helt mørke”.

Samarbejde med forældre

Dagtilbud skal have fokus på, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24)

Forældresamarbejde sker i mange fora:

- Samarbejder med fokus på forældrenes eget barn, dialoger i hverdagen, forældresamtaler.
- Samarbejder omkring børns hverdag og læring, fx ved formidling ved udstillinger, i INFOBA, AULA
- Forældremøder for hele dagtilbuddet eller mindre grupper af forældre.
- Arrangementer, fx sommerfester, julearrangementer, fællesspisning

Det enkelte dagtilbud skal anvende nogle af de forskellige fora, hvor forældrene kommer i dagtilbuddet, til at sætte børns læring på dagsordenen. Dette kan fx ske, ved at der på forældremøder er et punkt, som handler om, hvad der arbejdes med i dagtilbuddet, og hvordan forældrene kan understøtte barnets læring i hjemmet.

Alle forældre er forskellige, det er dagtilbuddets ansvar at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet differentieret og baseret på lokale traditioner, ønsker og den enkelte families behov. Forældresamarbejder skal være tillidsfuldt og konstruktivt.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Vingesus vægter vi det gode forældresamarbejde højt. Forældresamarbejdet skal støtte op om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse, og heri er det vigtigt med en god kontakt og ærlig dialog. Dette gælder både når barnet er i god trivsel og udvikling, men i særdeleshed også hvis et barn ikke er i trivsel af den ene eller anden årsag.

Personalet i Vingesus har en generel viden om børns udvikling, men det er forældrene der har den største viden om deres barn.

Når et barn har fået tilbudt plads i børnehuset Vingesus, modtager forældre et velkomstbrev, som inviterer til at kontakte børnehuset for at lave aftale om opstart. Inden opstart er forældrene blevet inviteret til en rundvisning i Vingesus, hvor de møder nogle af pædagogerne. Det er også et tilbud at få en opstartssamtale, hvor I forældre kan fortælle om jeres barn.

Vi tager os god tid når jeres barn skal starte i Vingesus, da vi ønsker at skabe en grundlæggende tryghed i mødet mellem forældre, barnet og det pædagogiske personale. Forskning viser, at en usikker overgang for barnet, kan betyde tab af læring og tab af allerede indlærte kompetencer. Herfra ved vi også, at de allerførste overgange i barnets liv slår tonen an for de mange efterfølgende overgange til fx FFO og skole mm. Derfor er det vigtigt, at barnet får gode erfaringer med overgange så tidligt som muligt i livet. Forskningen peger endvidere på, at der eksisterer et direkte forhold mellem kvaliteten af

forældre og pædagogers samarbejde og barnets lyst og evne til at erobre `det nye` - jo bedre samarbejde mellem de voksne, desto bedre en overgang for barnet. Vi indbyder jer derfor til et tæt samarbejde omkring den bedste overgang for jeres barn.

I hverdagen har vi daglig kontakt med forældrene ved aflevering og afhentning. Her kan små beskeder eller sjove historier om dagens gang overleveres. Hvis vi på nogen måde er bekymrede for barnets trivsel eller udvikling, inviterer vi forældrene til en samtale, hvor vi i samarbejde kan støtte op om barnets udvikling.

Efterhånden har vi også fået skabt nogle traditioner i Vingesus. Vi afholder høstfest, lygtefest og kaffeeftermiddage sammen med børnene i huset, deres forældre og søskende – alt sammen for at nære om samarbejdet og lære om hinanden.

Hvert år er der valg til forældrebestyrelsen i Vingesus. Valget lægges altid sammen med det årlige forældremøde i maj måned. Forældrebestyrelsens opgaver er at fastsætte principper for Vingesus arbejde, samarbejde mellem Vingesus og hjemmet samt anvendelse af Vingesus driftsbudget. Forældrebestyrelsen inddrages endvidere i evalueringen og opfølgning på den pædagogiske læreplan, samt arbejdet med overgange i børnenes liv fra hjem til vuggestue, vuggestue til børnehave og fra børnehave til skole. Vigtigst for Vingesus er at børnene oplever den gode stemning mellem forældre og personale. Det er medskabende for et trygt rammesæt i barnets dagligdag.

Børn i udsatte positioner

Dagtilbud skal reflektere over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø organiseres og tilrettelægges, så det også tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioners læring. Børn i udsatte positioner kan fx være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Furesø Kommune har opmærksomhed på børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Alle børn skal opleve sig som betydningsfulde og bidragende i fællesskaber og opleve at de har deltagelsesmuligheder. For at sikre dette anvender vi fælles redskaber og metoder.

Furesø Kommunes dagtilbud benytter en model for [Tidlig opsporing](#), der systematiserer trivselsarbejdet og har særligt fokus på forældreinddragelse og det tværfaglige samarbejde. Formålet med trivselsvurderinger er tidligt at få øje på børn, der befinder sig i udsatte positioner og som ikke synes at trives i deres hverdag. Hvis et barn ikke trives, inviteres forældrene til dialog, hvor man sammen vurderer hvordan trivslen kan forbedres og hvordan dagtilbud og hjemmet kan justere, forbedre at kunne understøtte børnenes trivsel og udvikling.

Pædagogiske Arbejdsprocesser Furesø, PAF, en analysemodel og en fælles referenceramme for arbejdet med inklusion, kan anvendes for bedre at kunne få øje for sammenhængen mellem et barns trivsel og det pædagogiske læringsmiljø barnet indgår i.

I forhold til det enkelte barn beskrives indsatsen som:

- en **generel indsats**, den indsats, som alle børn behøver for at trives, udvikles, lære og dannes
- en **fokuseret indsats**, der er målrettet og af kortere varighed
- en **særlig indsats**, af længere varighed og involverer ofte fagpersoner udenfor dagtilbuddet, fx logopæd, fysioterapeut, psykolog

Dagtilbud har mulighed for at få faglige sparring af et tværfagligt team.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Vingesus har vi daglige refleksioner over børnegruppens trivsel og udvikling. Det kan både være små og store ting, der kan påvirke et barns trivsel og hvis et barn pludselig viser tegn på ikke at trives, er det vigtigt at spore sig ind på hvad det skyldes. Et barn kan være i en udsat position af flere forskellige årsager. Det kan være børn fra socialt belastede baggrunde, børn med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller børn der er ekskluderet fra fællesskabet. Barnet kan også være i risiko for at komme i en udsat position, hvis det ikke udvikler sig alderssvarende sprogligt, motorisk eller kognitivt.

Mange af de børn Vingesus modtager og har modtaget, er børn der kortvarigt kan være i en lidt udsat position, da de oftest er flyttet i nyt hus, væk fra det kendte miljø. Tit har barnet også skiftet institution og skal nu starte en ny hverdag i nyt hus og ny institution med nye børn og voksne. Hermed kan barnets trygge base være rystet lidt og barnet skal lande i alt det nye. Vingesus' fornemmeste opgave er at etablere den trygge tilknytning og den gode relation til barnet.

"Eks. 0-3 år: I vuggestuen støtter og guider det pædagogiske personale børn i udsatte positioner bl.a. igennem legen. Børn i udsatte positioner skal være en del af børnefællesskabet på lige fod med de andre børn og det er det pædagogiske personales opgave at barnet får de samme deltagelsesmuligheder som andre børn. Det kan f.eks. være at barnet har brug for at blive støttet i at deltage i en rolleleg med de andre børn. Personalet positionere sig, så både barnet og de andre børn bliver støttet og guidet på bedst vis og sørger for barnet bliver en del af legen på lige fod med de andre."

Alt efter omfanget af barnets problematikker, sætter vi forskellige tiltag i gang i Vingesus. Det pædagogiske personale, drøfter dagligt børnenes trivsel og sætter tiltag i gang, så som observationer af barnet eller børnegruppen. Vi drøfter evt. barnets udfordringer med vores tværfaglige team, for at få faglig sparring. Vi vil altid have en løbende dialog med forældrene omkring barnets trivsel. Hvis barnet i en udsat position, vil vi indkalde til samtale, hvor vi i samarbejde med forældrene kan lave en strategi for at hjælpe barnet bedst muligt.

"Eks. 3-6 år: I børnehaven går en dreng, som havde udfordringer med følelsesregulering. Han bliver hurtigt vred og ked af det. Igennem forskellige observationer har personalet set at barnet primært har det svært i overgangssituationer. Derfor skabes der klare rutiner og struktur i barnets hverdag. Der arbejdes mere i små grupper og laves aktiviteter hvor barnet kan øve sig i at udvikle sine sociale færdigheder. Personalet hjælper barnet med at genkende sine følelser og udtrykke dem på en mere hensigtsmæssig måde og fokuserer på at opbygge selvværd og selvtillid gennem anerkendelse. Der blev også etableret et tæt samarbejde med forældrene, som kunne støtte processen derhjemme. Samarbejdet med forældrene blev styrket af regelmæssige møder, hvor strategierne blev tilpasset efter behov."

Vi arbejder også med TOPI, som er et pædagogisk redskab hvor man gennemgår alle børns trivsel inden for alle udviklingspunkter. Dette er for at få opsporet de udfordringer et barn måtte have, hurtigst muligt, så det ikke når at gå ud over barnets trivsel og udvikling.

Hvis der er tegn på, at et barn ikke trives på ét eller flere områder, skal der udarbejdes en individuel læreplan for barnet. De individuelle læreplaner er ét af elementerne i arbejdet med inkluderende praksis i relation til de pædagogiske læreplaner. Hermed gør det pædagogiske personale en særlig og koordineret indsats for barnet og dets familie.

Vi har i kommunen gode samarbejdspartnere der kan hjælpe os hvis et barn ikke trives. Vi kan få sparring fra psykologen, talepædagogen, PPR pædagoger, sundhedsplejersken, socialrådgiveren og fysioterapeuten. De vigtigste samarbejdspartnere hvis et barn ikke trives, er dog forældrene, som er den tætteste relation til barnet. I Vingesus lægger vi derfor vægt på det gode forældresamarbejde.

Sammenhænge

Dagtilbud tilrettelægger et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til 0-klasse. At skabe sammenhæng kan fx handle om at børn i dagtilbud får positive erfaringer med at deltage i fællesskaber, så barnet får positive forventninger til de sociale fællesskaber i skolen. At det pædagogiske læringsmiljø skal have fokus på at understøtte, at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i et børnefællesskab og tage initiativ til at indgå i relationer. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

Furesø Kommune har fokus på at skabe sammenhænge for det enkelte barn omkring alle de overgange børn oplever. I hverdagens overgange mellem dagtilbud og hjem, i opstarten på dagtilbudslivet, overgangen mellem dagpleje eller vuggestue til børnehave, også i det integrerede dagtilbud og endelig overgangen til tidlig fritidsordning, FFO og skole.

I Furesø Kommune benyttes der ved alle børns overgange et [overgangsskema](#). I dette skema uddyber forældre og pædagogiske medarbejdere de opmærksomheder, som det vil være væsentligt, at pædagogiske medarbejdere i det nye tilbud kender til for bedst muligt at støtte det enkelte barn i at anvende sine erfaringer og kompetencer i den nye pædagogiske kontekst. Overgangsskemaet er oversat til flere sprog.

Furesø Kommune har et fælles afsæt for overgangen fra børnehave til skole, der beskriver [principper og procedurer for den gode overgang](#), herunder en overgangskanon. Overgangskanonen skal sikre, at alle børn i Furesø får fælles erfaringer og oplevelser, de kan inddrage i de nye fællesskaber, som de træder ind i ved overgangen fra børnehave til skole og FFO. Derudover indgår dagtilbud, FFO og skole lokale aftaler der understøtter børnene i overgangen og sikrer godt samarbejde mellem medarbejderne.

Dagtilbud skal inddrage forældrebestyrelsen omkring hvordan de kan medvirke til at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til FFO/skole.

Furesø Kommune har iværksat en prøvehandling hvor flere dagtilbud tager på hjemmebesøg i familier inden start i dagtilbud. Nogle steder sammen med sundhedsplejen.

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til FFO og 0. klasse, herunder evt. lokale aftaler mellem dagtilbud og FFO-skole.

Børnehuset Vingesus har tæt samarbejde med den lokale skole i Jonstrup, som er en afd. under Lille Værløse skole. Overordnet set arbejder vi ud fra den samme pædagogiske tænkning om at skabe gode overgange og vi har hentet inspiration fra cand.psyk Inge Schoug Larsen, som har forsket i netop gode overgange. Vi læner os derved op ad hendes anvisninger og perspektiver på god overgangspædagogik.

Børnehaven i Vingesus vil gerne anlægge et børneperspektiv på denne vigtige overgang og fremhæve at børns muligheder og-/eller udfordringer omkring deltagelse i sociale fællesskaber, har stor betydning

for en vellykket skolestart. På dagtilbud og i skoleregi er der enighed om at vægte betydningen af at børn opøver robusthed, samt at de lærer at fordybe sig i leg og læring og at børn kan udvise vedholdenhed og evne til at modtage kollektiv besked. Ligeledes fremhæves betydningen af den sproglige udvikling; at barnet kan udtrykke sig og kommunikere tilstrækkeligt alderssvarende. Sammenfattende er det altså vores vigtigste opgave at tilrettelægge det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn ud fra netop de faktorer, som vi ved har betydning for en vellykket skolestart i en ramme af børneperspektiv.

I august måned bliver der holdt forældremøde for kommende skolebørn, hvor der bliver skitseret et pædagogisk didaktisk overblik over børnenes sidste år i børnehaven. Dels tages der udgangspunkt i de aftaler der er indgået mellem dagtilbud i Jonstrup og FFO/skolen samt de mere traditionelle begivenheder, som sker i børnehaven for kommende skolebørn. Dels forholdes der til den konkrete storbørnsgruppe; hvad er det for en dynamik, der lever i gruppen? Er der behov for en styrket indsats omkring samarbejde og relationer? Er det en harmonisk og afbalanceret børnegruppe, som kan tåle at blive udfordret lidt mere radikalt? Hovedpointen er at der tilrettelægges et læringsmiljø, som giver mening for netop den konkrete kommende storbørnsgruppe.

Eks. for storbørnsgruppen: *I månederne op til FFO start har vi blandt andet haft besøg af pædagog fra FFO'en. Skolebørnene har også været på flere besøg til FFO'en og skolen, hvor de får lov at lege, gå på opdagelse og stille spørgsmål.*

Ligeledes bliver de vist rundt i lokalerne og laver lege med de kommende pædagoger og de kommende kammerater, for at styrke relationsarbejdet.

I september har vi skoletaskefest. Det betyder at tidligere børn af Vingesus, som nu går i o. klasse kommer på besøg i børnehaven sammen med deres lærer/pædagog fra skolen. Her viser de stolt deres skoletaske frem, og samtidig fortæller de om, hvordan det er at være skolebarn og hvad det vil sige at gå i skole; hvad som er vigtigt at have i sit penalhus og hvad man f.eks. laver i frikvartererne. Formålet med en skoletaskefest er bl.a. at få afmystificeret, for børnehavebørnene, hvad skolelivet er for en størrelse. Men vigtigst handler det om, at skolebarnet har en anledning til at komme hen til sin gamle børnehave, som man måske har savnet og måske møder de tidligere børnehavevenner, som ikke er fulgtes med op i skolen og får en krammer af den særlige voksne, som har haft stor betydning for en. Forældrene til o. klasses eleverne er også en del af skoletaskefesten, de skal nemlig hente deres barn i børnehaven den dag. Så bliver de budt på en kop kaffe og et gensyn med børnehaven.

Det er vigtigt at understøtte børns læringsspor, de emner eller færdigheder, som barnet er optaget af, som det har lært sig eller er på vej til at lære sig. De spor kan have relevans ift. de nye krav og udfordringer barnet møder – f.eks. i skolen. Netop derfor giver skoletaskefesten mening, fordi børnehaven har været en del af barnets læringsspor, det er her der er skabt en lagring af erfaringer og succeser – og det er givtigt for barnet at blive mindet om, når man har gået i skole i nogle måneder og barnet pludselig møder nye krav, som skal læres og mestres på sigt.

Inddragelse af lokalsamfundet

I den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx biblioteker, museer, idræts tilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø. Dagtilbud kan invitere ældre medborgere, skolebørn eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

I [Furesø Kommune](#) er der mange muligheder for at inddrage lokalsamfundet, fx Skolelandbruget, Hjortøgaard, biblioteker, idrætsfaciliteter, legepladser, Musikskolen, plejehjem, museer og mange muligheder for at udnytte forskellige naturområder, skov, sø, landbrug til forskellige pædagogiske aktiviteter.

Dagtilbud skal inddrage forældrebestyrelsen omkring hvordan de kan medvirke til at bringe ressourcer i lokalområdet i spil.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Børnehuset Vingesus ligger midt på den gamle nedlagte Værløse flyvestation midt på et lokalhistorisk fundament med flere kendte vartegn omkring os – fx det gamle kontrolltårn, de turkisblå hangarer og landingsbanen. Vi er stadig et nyere dagtilbud beliggende midt i et område, som gennem de sidste par år har haft og til stadighed har vokseværk. Nye bæredygtige rækkehuse og bofælleskaber skyder op omkring os, og i 'bybilledet' har rendegraveren og gravkoen været lige så almindeligt at få øje på som familiens ladcykel.

Det er spændende for børnene at de kan følge med i arbejdet af huse, der bliver bygget lige for næsen af dem. Det giver dem indsigt i at det miljø de vokser op i, ikke opstår af sig selv – men at der er et *før*, *under* og *efter*. Det er også oplagt at tale om, når vi går på tur i området eller når vi betragter arbejdsmaskinerne på den anden side af hegnet fra legepladsen.

Børnehuset Vingesus er omringet af skøn natur, rigt dyreliv og åbne vidder, da det meste af den nedlagte flyvestation er fredet. Derfor er det også helt naturligt at vi inddrager naturen i størstedelen af vores praksis på den ene eller anden måde. – Når vi er på tur, kigger vi efter dyrespor; er det en hare, et dådyr eller måske en ræv, som har passeret stien før os?

"Eks. 0-3 år: Jeg var på tur med tre børn, for at besøge kaninerne der bor på fællesområdet i det ene bofællesskab, tæt ved Vingesus. Dog uden held. Vi fandt i stedet det gamle kontroltårn, hvor vi mødte en af forældrene fra institutionen, som viste os ind og op i tårnet efter interesse fra børnene."

I Vingesus har vi en tænkning om bæredygtighed og genanvendelse og benytter os af de muligheder, der ligger for næsen af os. Det betyder at vi indsamler nedfaldne grene, kogler og pinde fx til materialer i KREA-rummet.

Vingesus har indgået samarbejde med det nærliggende naturstøttepunkt Hjortøgaard

<https://hjortoegaard.dk/>

Her kan vi gå over og klappe geder og får og hvis vi er stille nok, kan vi måske få øje på uglen, som i vinterhalvåret bor i træet ved siden af huset. Vi kan låne naturmaterialer derfra og sammen med børnene gå på opdagelse i naturen med lup og insektnet. Vi har også været heldige at få forskellige oplevelser med naturvejledere derfra. F.eks. er der afholdt muse-projekt og sump-projekt med naturvejledere derfra.

Tæt ved Hjortøgaard, findes der en shelterplads, som er et godt udflugtsmål. Vuggestuen ynder at tage heldagsture hvor der soves til middag i shelterne og spises madpakker i det fri.

Indimellem låner vi lokalet ved Hangar 3 som er Sydlejrens fælleshus eller besøger Hangar 2, som er Værløse Flyhistoriske Hangar. Udgangspunktet er vores ambition om at Vingesus børn kan blive bekendt med og tryk i det lokalsamfund, de vokser op i.

"Eks. 3-6 år: Dna'et i Vingesus er den gamle flyveplads, deraf også navnet. Børnehaven gør derfor også meget ud af at benytte os af de muligheder flyvepladsen fortsat tilbyder; det gamle flyvetårn, flyvepladsen med dertilhørende landingsbaner og åbne vidder. Ydermere er der i hangar 2 etableret et flymuseum, som vi har meget glæde af at besøge.

Derudover tilbyder lokalområdet talvis af aktiviteter såsom teaterstykker, besøg på Hjortøgård og for ej at glemme den nært liggende shelterplads.

Vingesus' ladcykel gør det nemt og praktisk at tilgå alt hvad området og byen tilbyder sammen med børnene.”

De seks læreplanstemaer

Til hvert af de seks læreplanstemaer er udarbejdet to overordnede mål. Den pædagogiske læreplan beskriver hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børn læring indenfor og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Til hvert læreplanstema præsenterer vi eksempler på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø dels understøtter de to mål til det enkelte tema, hvordan det relaterer sig til det pædagogiske grundlag og endelig hvordan det ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod, vedholdenhed og kompetencer til deltagelse. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

I Børnehuset Vingesus arbejdes der med den alsidige personlige udvikling, igennem de gode og nære relationer der er dannet mellem børn og voksne. Det er samspillet mellem børnene og mellem børn og voksne, der danner grobund for udvikling og giver børnene troen på at kunne selv og opbygge et solidt selvværd. Vores læringsmiljø giver børnene mulighed for at børnene udfolder - og kan erfare sig selv på nye måder, både kropsligt, følelsesmæssigt, kreativt, kulturelt og i naturen. Vi støtter børnene til at kunne øve sig og prøve at klare opgaver selv og med hjælp, så børnene opdager nye potentialer og opbygger selvtillid.

I vores læringsmiljø er der taget højde for at der skal være noget for alle børn. Vores legezoner er nøje udvalgt og på stuerne er der legezoner der henvender sig til alle børns måder at lege og lære på og de voksne positionerer sig så de kan støtte børnene bedst muligt og være deltagende i legen.

”Eks. 0-3 år: Børnene på stuen viser stor interesse i, at hoppe i sofaen, så pædagogen gør klar til en aktivitet. Sofaen bliver foldet ud til en lang madras og der bliver sat en skammel for enden. Pædagogen forklarer kort at man kan skiftes til at hoppe fra skamlen ned på madrassen og at man først må hoppe, når madrassen er tom.

Først til er de ældre børn, som tør hoppe, bagefter bliver der tilbudt hjælp til dem, der vil have det og til sidst bliver de børn, som enten ikke kan gå/kravle op eller måske synes det ser lidt farligt ud, løftet op på

skamlen og ned på madrassen. Alt i mens bliver der heppet og grint. En anden voksen hjælper børnene ud fra madrassen og guider til at forstå, at man skal vente på tur.

Aktiviteten fortsætter i lang tid på børnenes forskellige præmisser. Nogle tør pludselig hoppe uden en hånd fra en voksen og andre viser mest tryghed i, at vide at den voksne står klar med en hjælpende hånd.”

I gennem vores rutiner, legen og i relationen mellem barnet og den voksne får barnet mulighed for at øve troen på egen kunnen vha. selvhjulpenhed. Vi støtter børnene i at kunne selv inden for nærmeste udviklingszone, både i de små opgaver vi giver dem i rutinerne, f.eks. at hjælpe med at dække vogn, dele kopper ud eller rydde op på stuen. Vi støtter også børnene i at kunne selv, når der skal øses mad op til frokost, smøres en rugbrød, tages tøj af og på, men ligeså vigtigt er det at være en del af det store fællesskab, ved at turde bidrage til en leg, eller hjælpe en ven.

”Eks. 0-3 år: Efter frokost, skal børnene have skiftet ble og gøres klar til lur. En personale tager få børn med ad gangen på toilettet og har på den måde mulighed for nærvær med børnene. Her øver vi selvhjulpenhed, der giver børnene succesoplevelser og oplevelsen af at mestre noget selv. Her udvikles både motorik, selvtillid og social udvikling. Barnet får hjælp til de ting der er for svære, men får opmuntring til at prøve selv og øve sig. Barnet hjælper med at tage tøjet af, finde en ny ble og smide den gamle ud osv. Alt imens der sludres, krammes og udvikles relationer.”

Social udvikling

Udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Dagtilbud skal ikke kun bidrage til at udvikle børns selvstændighed og evne til medbestemmelse men også deres forståelse for, indlevelse i og solidarisk handlen i forhold til andre. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39 og Masteren til en styrket pædagogisk læreplan)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Børns sociale udvikling er grundlæggende for at de kan trives og udvikle sig. Den trygge tilknytning og den gode relation både mellem børnene men også mellem børn og voksne, er det vigtigste for at børn kan trives. Derfor arbejder vi med social udvikling og tilknytning hele dagen i Vingesus. Det gælder både i børnenes leg, hvor pædagogerne er med til at støtte op om relationerne, men også i rutinerne hvor børnene også er en del af fællesskabet. F.eks. til måltiderne, hvor børnene lærer at vente på tur, lytte til hinanden og hjælpe hinanden med det man endnu ikke mestrer.

Eks. 0-3 år: Et af de små børn i vuggestuen, er ked af det og græder. Et lidt større barn stopper op og kigger og finder det lille barns sut på gulvet og giver den til pædagogen. Pædagogen tager imod sutten og siger til barnet: "Hvor er det sødt af dig at hente hendes sut, når du kan se hun er ked af det". Barnet bliver støttet og mødt i at hun prøver at trøste det lille barn med sutten. På den måde får barnet bekræftet at det hun har lært er rigtigt og noget hun kan gentage en anden gang i hendes sociale udvikling.

I fællesskabet lærer børnene at det man kan bidrage med er vigtigt og bliver taget imod af de voksne og de andre børn. De voksne hjælper og guider til den gode samtale og det gode samspil, med det mål at børnene på sigt selv mestre det, at kunne være i et fællesskab på en empatisk og solidarisk måde. Vi understøtter den sociale udvikling ved at lave læringsmiljøer med små grupper i løbet af dagen. Grupperne dannes ud fra børneperspektiv, ift. alder, relationer, ønsker og behov. Her er det nemmere for barnet at danne relationer og blive støttet i de ting der er svære.

Eks. 3-6 år: "En formiddag i børnehaven leger en gruppe børn, pirater og prinsesser i legetårnet, på legepladsen. Der er forhandlinger i gang om rollefordeling og en pædagog sidder tæt på for at observere samt er klar til at hjælpe, hvis forhandlingerne går i hårdknude. Midt i forhandlingerne kommer et andet barn hen og kigger på. Pædagogen spørger om han vil være med, og han siger ja. Et af børnene i legetårnet hører dialogen og hun spørger ham "vil du være konge?". Pædagogen anerkender pigens invitation til drengen, med et nik og smil, og drengen begiver sig op i legetårnet hvor legen fortsætter helt frem til spisetid".

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Læringsmiljøet skal understøtte børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. De pædagogiske medarbejdere er sproglige rollemodeller for børnene, og børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Det at kunne kommunikere tanker, følelser og holdninger er altafgørende for at kunne føle sig som en vigtig del af fællesskabet. Ligeledes i legen med andre børn, er det vigtigt at kunne bidrage med ideer og ønsker til legen, for at kunne få et godt samspil med de andre børn. Derfor vægtes den sproglige udvikling højt i Vingesus. Vi tror på at den kommunikative og sproglige udvikling også udvikles gennem de nære relationer. Derfor er det så vigtigt at børnene er sammen på tværs af alder så sproget kan spire. Den sproglige udvikling foregår hele dagen og især i de, for børnene, meningsfulde samtaler og aktiviteter. Derfor er det så vigtigt at de aktiviteter der planlægges er med udgangspunkt i børnenes perspektiv, så mulighed for læring er størst.

"Eks 0-3 år: I vuggestuen har vi et terrarie med to vinbjergsnegle og én almindelig snegl. Børnene er meget optagede af sneglene og i læringsmiljøet omkring sneglene udvikler sproget sig. Børnene øver sig bl.a. hele tiden i den svære 's'-lyd ved at sige 'Ssssnegl'. Der øves også nye ord, som da børnene har været ude og samle kløver til sneglene. Den voksne siger: "I har samlet kløver til sneglene. Ej hvor dejligt", og herefter peger mange børn på kløveren og siger: "Kløver". Der bliver gentaget sætninger om sneglene som den voksne har sagt og øvet nye ord til ordforrådet. Sproget udvikler sig i det meningsfulde og sneglene er meningsfulde for børnene. Da vi efter nogle måneder sætter sneglene fri, er mange nye ord og sætninger er kommet til hos mange af børnene."

Personalet hjælper de børn der endnu ikke har ordforråd til at komme ind i lege med de andre børn. Her sætter den voksne ord på de ting der endnu ikke er tillært, så barnet kan være en del af fællesskabet og den vej igennem også udvikle sproget. Både i børnehaven og i vuggestuen læses der mange bøger for børnene. Igennem højtlesning og dialogisk læsning, hører børn nye ord der understøttes af billeder, de lærer at koncentrere sig, lytte til hinanden og være en del af fortællingen i dialogen om bøgerne. Vi synger ligeledes mange sange og understøtter sangene med billeder eller sangkufferter. Der leges med sproget i rim og remser og fjolles med lyde og ord.

Vi er også meget opmærksomme på de børn, som skal styrkes lidt ekstra sprogligt og her er det også vigtigt at have fokus på hvad barnet er optaget af. Det kan f.eks. være hvis et barn ikke siger så meget, men man som voksen har observeret at hvis der tages en bog frem om heste, som er en af barnets interesser, kommer der pludselig mange flere ord ud af barnet.

”Eks. 3-6 år: Når vi spiser frokost, sidder vi 6-7 børn og 1 voksen ved et bord. Vi har alle fælles opmærksomhed på den ret vi skal spise og taler ud fra de ingredienser vi spiser. Børnene fortæller også om noget de har oplevet i løbet af dagen og den voksne spørger nysgerrig ind med åbne spørgsmål, for at udvide sproget og øve det at have en samtale.

Samtaleemnet kan også starte ud fra en plakat der hænger på en væg af forskellige figurer fra genkendelige historier og eventyr f. eks Karius og Baktus, supermand og Hr. Skæg. Børnene er meget opmærksomme på plakaten og det giver anledning til mange samtaler med børnene ud fra de figurer de finder. Vi øver turtagning ved at de på skift skal finde en figur de kender. Ofte kommer nogle børn i tanke om noget de har oplevet i forhold til figuren, og ofte samtalen drejer samtalen en helt anden retning.”

Vi bruger forskellige pædagogiske redskaber for at kunne følge med i barnets sproglige udvikling. I forbindelse med den halvårige trivselsvurdering af børnene, tages der stilling til om barnet er sprogligt alderssvarende. For vuggestuebarnet gælder det at barnet sprogvurderes med 'SprogTrappen' lige omkring når barnets fylder to år. For børnehavebarnet gælder det at stuepædagogen følger op på 'Sprogtrappen' ved behov eller hvis der opstår en bekymring for barnets sproglige udvikling. Vi har mulighed for at tilkalde tale- hørekonsulenten der kan give os redskaber til, hvordan vi bedst muligt hjælper barnet. Hermed kan vi lave konkrete målrettede tiltag for det enkelte barn. Dette vil naturligvis altid være i samarbejdet med forældre.

Derudover er en sprogansvarlig pædagog fra børnehaven og vuggestuen hvert kvartal deltagende i et sprognetwork i kommunen. Her får vi oplæg om specifikke udfordringer, og får inspiration til hvordan man kan udvikle børnenes sprog via indretning, specifikke bøger, lege osv. Der er desuden altid sparring deltagerne imellem, hvor vi giver hinanden ideer til diverse sprogstimulerende aktiviteter. De sprogansvarlige pædagoger kan opsøges for råd og vejledning ift. sproglige udfordringer hos børnene i huset.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Børnehuset Vingesus tænker bevægelse ind i vores læringsmiljø hele dagen. Barnets kropslige udfoldelse skal helst komme til udtryk både i barnets leg, indenfor, udenfor, i vores rutiner og i de vokseninitierede aktiviteter. Vi har fokus på kroppen både i aktivitet og ro. Derfor veksler vores aktiviteter fra højt tempo til lavt tempo. Finmotorikken skal også trænes og det at kunne finde ro i et puslespil, en bog, eller noget sanseligt, som modellervoks eller taktilmassage.

I Vingesus har vi et motorikrum med skumredskaber, som inviterer til kropslig udfoldelse.

Motorikrummets formål er at skabe et fællesskab hvor det fysiske læringsmiljø kan bringe børnene sammen på den måde hvert enkelt barn kan, vil og tør. Vigtigst er fokus på at børnene kan få brugt hele kroppen og stimuleret alle sanser, med forskelligt motorik- og bevægelses-udstyr.

”Eks. 0-6 år: I motorikrummet er der ofte børn der i samarbejde med de voksne gerne vil lave forhindringsbaner som børnene kan udforske. Børnene viser stolt banen frem til deres kammerater og får på den måde en fornemmelse af medbestemmelse. Banen snor sig rundt i hele motorikrummet og der er udfordringer for alle børn. Både dem der godt kan lide at klatre højt op og springe langt ned, men også for dem der lige har lært at klatre over en skum firkant.

Det ene barn kigger forsigtigt på imens de andre børn med god energi forcerer banen. Den voksne har øje for barnets deltagelsesmuligheder og tager barnet i hånden og spørger om barnet vil op og prøve den høje rutsjebane. Barnet tøver, men tager den voksnes hånd og klatrer op ad trappen til toppen af rutsjebanen. Med et spændt blik i øjnene sætter barnet fødderne ud over kanten af rutsjebanen, skubber numsen frem og glider ned ad rutsjebanen med et stort smil på læben, imens barnet holder den voksne i hånden.”

Både i børnehaven og i vuggestuen har vi en meget lang gang, som børnene elsker at bruge til kropslig udfoldelse. Her løbes der om kap, flyves med kapper, spilles bold eller køres på scooter og rullebræt. Vi er ude så meget som muligt, da udelivet helt naturligt støtter den kropslige udfoldelse hos børnene. På legepladsen udfordrer børnene selv deres motorik og sanser ved at klatre, løbe, gynge, cykle, sjippe osv. Der bliver også sat mere målrettede fælles bevægelseslege i gang, som også styrker fællesskabet.

I vores rutiner arbejder vi med selvhjulpenhed, så børnene får kontrol over kroppen og kan mestre forskellige bevægelser. Det gælder for de små ved at kravle op og ned af højstole, øve sig i at hælde op med lille kande, at få fornemmelsen af at bruge en gaffel og kniv, selv begynde at øve sig i at tage tøj af og på. I børnehaven, hjælper børnene med at dække bord og hente mad. Børnene hjælper hinanden og de voksne, både som en del af fællesskabet, men også for at få succesoplevelser, ved at kunne mestre en opgave selv. Det kan man kun få ved at øve sin krop i at kunne.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

I Børnehuset Vingesus er vi nysgerrige og undersøgende på naturen og vi befinder os så meget som muligt udenfor.

Eks. 0-3 år: Da vi har et tæt samarbejde med Hjortøgård, har vi fået arrangeret et sumpprojekt forløb, nede omkring Søndersø hvor der er blevet etableret et helt ny vandhul. Vuggestuen går afsted en lille gruppe børn, så alle får muligheden for at fordybe sig i projektet og få den støtte der er brug for.

Der bliver fisket med net og de dyr vi finder, kommer op i et lille kar så vi kan studere hvad vi har fundet. Alle børn har fået udleveret et lamineret papir med de dyr vi evt. Kan finde i vandhullet. Det bliver til mange snakke om hvilke dyr man gerne vil fange og hvad de forskellige hedder. Så kan vi sammenligne med hvilke dyr der er i karet og hvad der er på papiret, og det er en kæmpe mestring for børnene. Da vi er kommet hjem, kan vi hænge de små "plakater" op, så vi fortsat kan snakke om de forskellige dyr.

Den nedlagte flyvestation, skovområdet bag Staldhusene og området omkring den gamle Jægerhytte rummer stadig et stort areal uberørt natur- og dyreliv. Når vi kigger ud af vinduet kan vi være heldige at få øje på dådyrene på marken eller musvågen, som kredser højt oppe i luften, på jagt efter bytte. Således bliver nærmiljøet omkring Vingesus flittigt brugt til leg, aktivitet og udforskning.

Eks 3-6 år: Da vi nu har afsluttet vores emne om haletudser, bevæger vi os videre til et nyt dyr. Nemlig sommerfuglen. Vi har tidligere sået sommerfugle-venlige blomster på legepladsen, og i onsdags var vi på

jagt efter sommerfuglelarver. Dog havde vi ikke heldet med os, og derfor drager vi ud igen i morgen for at finde larver. Vi har en forhåbning om at vi finder larverne, passer dem og giver dem mad til de forpupper sig, og vi derved kan opleve når alle sommerfuglene kommer ud af deres pupper og skal slippes fri i naturen, hvilket er et ganske forunderligt syn.

Vi arbejder naturligvis også med emnet ved at udfolde os kreativt. Det betyder eksempelvis at vi bruger kaffefiltre til at male med Ecoline maling, som vi efterfølgende folder til de fineste sommerfugle.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46)

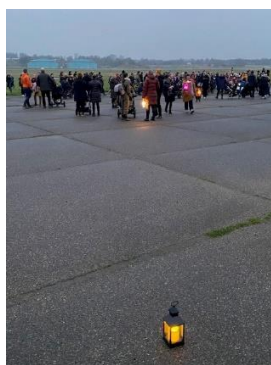

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I takt med at Børnehuset Vingesus er et nyere dagtilbud, har vi rigtig mange oplevelser til gode. Når vi bliver spurgt til om vores traditioner, må vi melde tilbage – at vi lige skal have afprøvet forskellige begivenheder nogle gange, for at kunne kalde det en tradition. Dog har vi siden Vingesus begyndelse holdt både høstfest og lygtefest som er to vidunderlige begivenheder der samler både børn, forældre, søskende og det pædagogiske personale.

Vores absolut vigtigste mantra er at Vingesus børn oplever medindflydelse og medbestemmelse i deres hverdag og når vi projekterer med det pædagogiske indhold. Fx når vi har holdt fastelavn. Her holder vi børnemøde i børnehaven, hvor børnene tager stilling til, på hvilken måde vi skal afholde fastelavn; altså hvad skulle fastelavnsmenuen skal bestå af, hvilke 'godter' der skal være i fastelavnstønden, hvilke lege der skal være i løbet af dagen. Her har de mulighed for at byde ind med deres stemme og afgive deres stemme på demokratisk vis til børnevalg om fx frokostmenuen. At børnene bliver inddraget på den måde, giver dem et ejerskab af indholdet for dagen og de føler sig mere trygge – Selv de yngste giver sig også hen i deltagelsen. Her kan vi fx tage billeder af maden, som de kan pege på. I Vingesus ønsker vi således at skabe traditioner som giver mening for børnene og som skaber sammenhæng mellem hjem og dagtilbud.

I Vingesus ønsker vi at præsentere børnene for forskellige kulturelle oplevelser, det være sig både inden for teater, musikalske oplevelser, gennem børnebøger fra og på biblioteket. Her vil de voksne gå forrest og deltage sammen med børnene, for at udvide børnenes kulturelle og æstetiske forståelse og give sanseinput til at børnene kan lave deres egen kultur. Vi understøtter det enkelte barns lyst til at fortælle rim, synge sange, lege og udtrykke sig på og bevæge sig på i leg. Det udvikler barnets kreativitet og dermed dets evne til at kunne være innovativ.

Eks. 3-6 år: De sidste par år har børnehaven været inviteret til at optræde om søndagen ved den årlige Jonstrup Jazzfestival i august, og ligeledes ved den årlige musikforestilling METAMORFOSE, som Jonstrup Jazzfestival arrangerer for børnene i forsommeren og som foregår på Jonstrup Hus. Her kan børnene deltage i forestillingen med sang og musikinstrumenter, og sammen med teatergruppen "Den flyvende prinsesse" kommer de på en fælles musikalsk rejse i krible-krableverdenen.

Når vi går i KREA rummet, lægger vi også op til at børnene selv skaber den kunst de vil lave, ikke nødvendigvis ud fra en skabelon, men ud fra deres fantasi. De kan bruge de materialer, som de gerne vil for at udtrykke sig æstetisk og kreativt. Igennem disse processer kan børnene formidle følelser, tanker og ideer.

Vi er så heldige at en lokal kunstner Marie J. Engelsvold har skabt et fint æstetisk udtryk i vores smukke bevaringsværdige trappesal ved hovedindgangen. Hendes udsmykning taler til mange sanser. Den visuelle med de forskellige farver og former. Den taktile med de forskellige teksturer og materialer, idet der både er brugt garn, perler, keramik og træ. Og ikke mindst den auditive med de historier og samtaler, som den kan føre med sig. Formerne og figurerne henleder nemlig tankerne til genkendelige elementer i lokalområdet på flyvepladsen. Maries J. Engelsvolds udsmykning er fantastisk, den har givet trappesalen liv og skabt et unikt børneunivers. Man kan da kun blive glad og inspireret, når man træder ind af døren her i børnehuset – uanset alder.

Evalueringskultur

Dagtilbudslederen har ansvar for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Dokumentationen anvendes i løbende evalueringer, som led i en evalueringskultur, der udvikler og kvalificerer det pædagogiske læringsmiljø. Mindst hvert andet år evalueres den pædagogiske læreplan med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen offentliggøres. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51)

Sådan beskriver Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, opgaven omkring evaluering i dagtilbud. Der bliver slået fast, at den pædagogiske dokumentation skal bruges til at udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø for derigennem, at øge børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den løbende evaluering er et redskab for de pædagogiske medarbejdere og indgår i en evalueringskultur. Dagtilbuddets læreplan skal evalueres hvert 2. år og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringskriterier og komplekse sammenhænge

Evalueringskultur er et redskab der kan bidrage til at vurdere, udvikle og kvalificere pædagogisk praksis. At evaluere eller at vurdere et pædagogisk læringsmiljø kræver dialoger om hvad der er god kvalitet i læringsmiljøet og hvordan det gode pædagogiske læringsmiljø har betydning for børnene. Dialoger om kvalitet af pædagogisk praksis er vigtige og medvirker til, at gøre kriterier for evalueringer tydelige. Kvalitet forstået som hvad børnene skal have med sig og hvordan læringsmiljøet skal tilrettelægges, så det understøtter bedst muligt Disse dialoger foregår blandt de pædagogiske medarbejdere og involverer dagtilbuddets forældrebestyrelse. De pædagogiske medarbejdere tilrettelægger det pædagogiske læringsmiljø efter de antagelser de har om, på hvilke måder læringsmiljøet bidrager til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dialoger om pædagogisk praksis skaber mulighed for refleksion og læring om egen praksis og mulighed for at justere denne. De pædagogiske medarbejdere vil opleve sådanne dialoger som meningsfulde måder at anvende evalueringer på.

Pædagogiske medarbejdere skal træffe mange vurderinger, beslutninger og handlinger i løbet af en dag. Mange handlinger sker hurtigt og baserer sig på de pædagogiske medarbejders professionelle dømmekraft; en erfaringsbaseret fornemmelse for hvad der sker og hvad der er vigtigst. I situationen kan der altid handles anderledes og refleksion over praksis er derfor central. I nuet er der sjældent tid og rum for refleksion, drøftelser og refleksion må ske efterfølgende og skal dokumenteres, fx noteres, for at kunne indgå i en senere systematisk evaluering og kunne give støtte til forandringer af handlinger og praksis.

Pædagogisk praksis udfolder sig i komplekse processer, hvor både børn og voksne har intentioner med de handlinger og interaktioner der finder sted. I pædagogisk praksis er der ikke er entydighed mellem indsats og resultat; konteksten og de konkrete menneskers handlinger og beslutninger har betydning for hvad der sker i samspillet. Evalueringer af pædagogisk praksis skal kunne rumme denne kompleksitet. Når man evaluerer, sætter man særligt lys på en del af det pædagogiske læringsmiljø, velvidende at man ikke kan indfange alt det, børn oplever over hele dagen. De pædagogiske medarbejdere udvælger altså et særligt fokus for evalueringen af det pædagogiske læringsmiljø. Dette fokus beskrives i det didaktiske redskab, PEF, planlægning og evaluering i Furesø, se mere på nedenfor.

Evaluering; kultur, kompetence og kapacitet

Den styrkede pædagogiske læreplan fremhæver, at dagtilbudslederen er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet. En evalueringskultur forstår vi som en sammenhængende tilgang til evaluering og praksis, hvor evalueringer bidrager til udvikling af kvaliteten af den professionelle praksis. En evalueringskultur kræver at dagtilbuddet har udviklet evalueringskapaciteter.

Evalueringskapaciteter forstået som, at arbejde reflektivt med egen evalueringspraksis med henblik på, at blive bedre til at evaluere, til at anvende og omsætte evalueringer til et løft den pædagogiske kvalitet. Struktur og organisering af de pædagogiske medarbejders arbejde med didaktik; med planlægning, dokumentation og evaluering af pædagogisk praksis samt parathed og kompetence til sammen at reflektere over hinandens praksis og til at ændre denne, styrker en evalueringskultur. For at understøtte dagtilbuddenes arbejde med at opbygge en evalueringskultur anvender Furesø Kommune nogle fælles redskaber.

Fælles redskaber i Furesø Kommune

Furesø Kommunes dagtilbud anvender PEF som didaktisk redskab. Her planlægger, analyserer, udvikler, dokumenterer og evaluerer de pædagogiske medarbejdere igangværende pædagogiske forløb, rutinesituationer samt børnekulturen. PEF understøtter den løbende systematiske evaluering. Dokumentation der indgår i evalueringer, kan antage mange former: Interviews af børn, læringsfortællinger, fotos, børns tegninger, video, observationer, udstillinger, relations skemaer; barn-barn eller barn-voksen, logbøger eller skemaer til registrering.

Furesø Kommune understøtter arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan med Læringslaboratorier. I læringslaboratorierne mødes dagtilbudsledere og faglige fyrtårne som sammen udvikler, sparrer og henter ny inspiration og viden til det fortsatte arbejde med den pædagogiske læreplan. På læringslaboratorier sker videndeling, indhentning af ny viden og inspiration, planlægning af nye prøvehandling. Læringslaboratorierne veksler mellem debatter, sparring, reflektive teams og faglige input mv.

Til pædagogisk tilsyn er Furesø Kommune inspireret af KIDS, et redskab til Kvalitetsudvikling I Dagtilbud, KIDS ligger tæt op af det pædagogiske grundlag og de 12 mål der vedrører de 6 læreplanstemaer. KIDS anvendes af dagtilbud til inspiration til udvikling af kvaliteten af deres pædagogiske praksis. I de systematiske evalueringer kan dagtilbud med fordel hente inspiration i KIDS og i anbefalinger fra tilsyn.

Hverdagsevaluering, løbende systematisk evaluering og evaluering hvert 2. år

I Den styrkede læreplan er det beskrevet hvordan dagtilbud løbende skal evaluere på hvilke måder læringsmiljøet understøtter børns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt at dagtilbuddets læreplan skal evalueres hvert 2. år.

Disse 3 niveauer søger vi koblet sammen, således at hverdagsevalueringer giver input til den løbende systematiske evaluering, der har PEF som omdrejningspunkt og endelig den evaluering af dagtilbuddets pædagogiske læreplan der finder sted hvert 2. år.

Tre niveauer af evalueringer, der bidrager og kvalificerer hinanden, indgår i arbejdet med læreplanen.

Hverdagsevalueringer

Hverdagsevalueringer er de uformelle og spontane refleksioner om evaluering som de pædagogiske medarbejdere gør sig, når de holder pause, har sovetime eller er på vej hjem fra arbejde. Disse evalueringer rummer vigtige observationer og refleksioner og kan bidrage til de løbende systematiske evalueringer af pædagogiske forløb og af det pædagogiske læringsmiljø. For at fastholde hverdagsevalueringerne gør de pædagogiske medarbejdere noter ud fra spørgsmål på trykte post-its:

- Hvad forløb godt?
- Hvad blev jeg opmærksom på?
- Hvilke intentioner havde børn/voksne?
- Hvad fik børn/voksne ud af forløbet?

Løbende og systematiske evalueringer

Noter fra hverdagsevalueringer indgår i de løbende og systematiske evalueringer som PEF understøtter. Rammer og struktur for de systematiske evalueringer skaber dagtilbudslederen lokalt.

De systematiske evalueringer finder sted på møder hvor relevante pædagogiske medarbejdere deltager. PEF er rammen for indsamling af data og pædagogisk dokumentation og kobler hverdagsevalueringer med løbende systematiske evalueringer.

PEF rummer en spørgeguide der understøtter analysen af praksis:

- Børns udbytte ift. beskrevne mål og det pædagogiske grundlag
- Børns oplevelser og børns perspektiv
- Hvad viser forløbet om vores refleksioner om valg af indsatser?
- Hvad viser evalueringen af nyt, overraskende og spændende?
- Hvad har vi voksne lært?
- Hvad vil vi vide mere om?
- Hvad tager vi med til næste forløb?

Dagtilbudslederen understøtter at den systematiske evaluering anvender dialogmetoder der bringer flere perspektiver frem og som fremmer udvikling af nye forståelser og ideer.

I processen med løbende og systematiske evalueringer kan dagtilbud arbejde med flere lyttepositioner. Udpegede pædagogiske medarbejdere holder særligt øje for:

- Børneperspektiv i forløbene
- Guldkorn der rummer vigtig viden og læring
- Det der er vigtigt at formidle og dele viden omkring
- Hvilke begrænsninger eller udgrænsninger børnene møder i forløbet

De opmærksomheder som medarbejderne fra forskellige lyttepositioner får, indgår i dialogerne.

Evaluering af læreplanen hvert 2. år

Dagtilbudsloven fremhæver: at lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen af den pædagogiske læreplan hvert 2. år.

PEF samt anden pædagogisk dokumentation udgør det materiale som evalueringen foretages ud fra. Anbefalinger fra tilsynsrapporter medtænkes i evalueringen.

Processen for evalueringen er at dagtilbudsleder og medarbejdere, faglige fyrtårne laver oplæg til evalueringen og opfølgningen på arbejdet med den pædagogiske læreplan. Derefter inddrages den samlede medarbejdergruppe der kommer med input og siden skal forældrebestyrelsen inddrages i en drøftelse og har mulighed for at komme med input og forslag. Dagtilbudsleder har det endelige ansvar for den pædagogiske læreplan.

Evalueringen hvert 2. år tager form af en metaevaluering. En sammenfatning og en analyse af evalueringer fra PEF som er udarbejdet i perioden samt evt. anden pædagogisk dokumentation.

Fra disse PEF hentes informationer fra rubrikkerne:

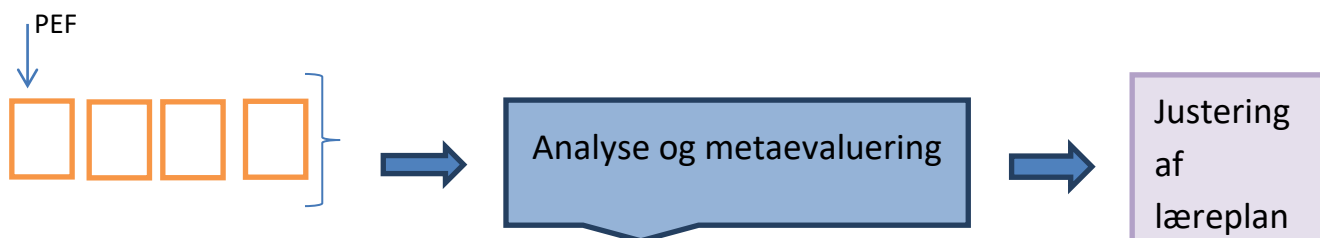
- Refleksion 1
- Børns oplevelser og børns perspektiv
- Refleksion 2
- Hvad tager vi med os

Der kigges på temaer der går på tværs: sammenhænge, tegn og mønstre eller noget der ikke er medtaget.

Vigtige spørgsmål er:

- Hvilken ny læring, erkendelse er gjort, hvor er der noget dagtilbuddet skal arbejde videre med
- Får I realiseret det pædagogiske grundlag tilstrækkeligt?
- Er jeres mål gode at evaluere på, er der forskel på mål for børn i vuggestue og børnehave?
- Har I fundet gode måder at få øje for børnenes perspektiver på?
- Er der et pædagogisk tema I har brug for at indhente mere viden omkring?
- Hvor er der noget i jeres pædagogiske læreplan I vil justere, fx korte retningsgivende refleksioner eller eksempler der bedre beskriver den pædagogiske praksis I tilbyder børnene

Oversigt over evalueringen hvert 2. år:

Hvordan vil vi sikre at hverdagevalueringer tilfører vigtig viden til de løbende og systematiske evalueringer, af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og så børnenes udbytte?

Hvordan udvikler vi evalueringskapaciteter, hvor har vi særligt behov? Og hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

I takt med at Børnehuset Vingesus er et nyetableret dagtilbud, der siden dens begyndelse alene i børnetal er steget fra 20 børn til fuld normering på 150 børn på 2½ år, har en del af den grundlæggende pædagogik naturligt været at justere praksis ud fra sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes udbytte, hvor børnetallet hele tiden er vokset på lige fod med en udvidelse i personalegruppen.

Fordi vi løbende har justeret og tilpasset den pædagogiske praksis er evalueringer en naturlig del som foretages både ift. rutinesituationer, i legen og i aktiviteter.

Når vi har vores årlige pædagogiske dag arbejder vi *systematisk med evaluering*. Her har de faglige fyrtårne sammen med dagtilbudsleder prioriteret et emne fra den pædagogiske læreplan at gå i dybden med. Her har det fx handlet om LEG; i første omgang for at få defineret et fælles sprog omkring LEG; legens betydning for børnekulturen, for læring og dannelse og for barnets alsidige personlige og sociale udvikling.

Når vi så arbejder videre og dybere ned i legebegrebet er det med blik at differentiere mellem flere typer LEG; den frie leg, legen som understøttes af den voksne, den voksendeltagende leg. Som et led i det undersøgende arbejde og evaluering har vi benyttet os af børneinterviews, hvor børn i børnehaven bliver spurgt om hvor de godt kan lide at lege, om de mener at de voksne leger? Børnenes svar og tilbagemeldinger bliver således udgangspunkt for det videre arbejde omkring LEG.

Denne metode, hvor vi inddrager børnenes perspektiver som udgangspunkt for den pædagogiske retning bliver både rammesættende og forpligtende ift vores vision om det pædagogiske grundlag i Vingesus. Her kommer *det pædagogiske redskab PEF* ind i billedet, hvor vi laver nedslag på aktuelle temaer i hverdagen, som vi PEF'er på.

Vi benytter oftest personalemøder til arbejdet med PEF. Et eksempel på hvordan vi gør:

Vi har sat et punkt på dagsordenen: Et genkig på Vingesus oprindelige pædagogiske vision, der handler om at arbejde struktureret med pædagogik hele dagen, om fx at vende dagen på hovedet ift. leg og strukturerede aktiviteter; altså at børneinitieret leg prioriteres på det tidspunkt af dagen hvor der er flest ressourcer, hvor vi derved bedst kan hjælpe og guide barnet i dets legeudvikling. Formålet er at kaste blik på, hvordan vi skaber rammer for gode samspil og trygge relationer samt sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring. Ligeledes at skærpe opmærksomheden på fortsat at arbejde med mindre børnegrupper både i rutinesituationer, på ture ud af huset og i leg/aktiviteter. For den samlede personalegruppe, som stadig betragtes som en nyere personalegruppe, vises først to videoklip fra et dagtilbud i Norge, der lægger vægt på betydningen og værdien af at arbejde med mindre børnegrupper. Herefter er der rammesat gruppedrøftelser som optakt til begyndelsen på en PEF under overskriften: Vingesus pædagogiske praksis om formiddagen/praksis om eftermiddagen. Gruppevis gennemgår personalet sammen dagen med særlig opmærksomhed på enten morgenstunden, formiddagen, frokoststunden, overgangen fra frokost til middagslur eller legeplads, garderobestunden, eftermiddagsstunden.

Når vi arbejder med PEF, bevæger vi os væk fra "synsninger" og forpligtiger os i stedet på at varetage et bredere billede på det pædagogiske fokus.

Vi benytter endvidere pædagogmøder til opsamling eller som pejling på, hvilken retning vi mangler at undersøge, justere eller om vi er i mål. Ligeledes på hverdagsevalueringerne; fx: "Husker vi at få delt os på to stuer i oppestunden?" Her kunne vi godt øve os i at benytte de fortrykte post-its, som en lille skriftlig refleksion, som kan bringes i spil under refleksion og drøftelser på pædagogmødet.

Vi har endvidere afprøvet skriftlig evaluering oven på begivenheder i Vingesus. Her er der taget udgangspunkt i de fortrykte post-its. Det har fx været efter afholdelse af fastelavn eller forældremødet, da sidstnævnte blev afholdt med workshops for første gang. Her er det vigtigt at få

medarbejderperspektivet koblet sammen med forældreperspektivet i evalueringen af måde vi afholdt mødet på. Det giver os en pejling på om vi skal mere eller mindre af det.

Pt. arbejder vi eksperimenterende og undersøgende omkring et tema som både optager personalet og forældregruppen. Det handler om at etablere en form for tidslinje af barnets forløb ift. opstartssamtaler med forældre, trivselssamtaler med forældre og overgangssamtaler med forældre. Vi er blevet opmærksomme på, at i takt med at vi har nået vores børnenormering og ikke skal bruge ressourcer på at tage imod nye børn og familie så hyppigt som hidtil, kan vi koncentrere os om at afholde forældresamtaler om barnets trivsel, læring udvikling og dannelse mere systematisk. Her er nedsat en arbejdsgruppe på baggrund af et behov som både forældregruppen via bestyrelsen har udtrykt og som det pædagogiske personale ligeledes har udtrykt behov for.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi har en aktiv og engageret forældrebestyrelse i Vingesus som er nysgerrige på den pædagogiske praksis. Derfor har det været naturligt at kommunikere vores pædagogiske perspektiver ind omkring den pædagogiske læreplan sammen med forældrebestyrelsen. Fordi vi er et nyere dagtilbud, har vi fra Vingesus begyndelse skulle beskrive alt omkring den pædagogiske kerneopgave, læringsmiljøet, rutinerne og børnekulturen. Her har vi inddraget bestyrelsen i vores overvejelser der ligger til grund for vores pædagogiske retning, når vi har haft bestyrelsesmøder.

Vi betragter endvidere den pædagogiske læreplan som et dynamisk dokument der skal beskrive Vingesus aktuelle pædagogiske praksis. Derfor hentes læreplanen ikke kun frem hvert 2. år. Den bringes i spil når vi justerer praksis, således at læreplanens beskrivelse stemmer overens med den pædagogik vi udfører. Som redskab til at holde læreplanen aktiv, tager de faglige fyrtårne initiativ til, når det er tid for at det pædagogiske personale skal byde ind med praksiseksempler fra hverdagen, som understøtter Vingesus pædagogiske grundlag.

Links:

Furesø Kommunes Børne- og Ungepolitik: [Børne- og ungepolitik](#)

Fortsat fremgang for Furesø, Byrådet mål for 2019 – 2020: [Fortsat fremgang](#) Vision 2030: [Vision 2030](#)

Fælles læringssyn 0 – 18 år: [Det fælles læringssyn](#)

Oplæg om dannesperspektiv til dannelsesrejsen, under udarbejdelse

Styrket pædagogisk læreplan, rammer og indhold, EMU [EMU: Den styrkede pædagogiske læreplan](#)

FN's børnekonvention: [Unicef, børnekonventionen](#)

Dagtilbudsloven: [Dagtilbudsloven](#)